

Araştırma Makalesi / Research Article

SOSYAL POLİTİKA VE EMEK YAZINI

Abdulkadir ALTINSOY¹
Fatih SERT^{2*}

Öz

Sosyal politikalar toplumun tüm kesimlerine yönelik olsa da dar anlamda sosyal politika işçi ve çalışanların iş ilişkilerini ve bu ilişkiden doğan sorunları kapsamaktadır. Bu çalışmada, akademik yayınlarda sosyal politika ve çalışma hayatının temel unsuru olan bağlı çalışanlar hakkında yapılan yayınların bibliyometrik bir analizi yapılmıştır. Web of Science Core Collection veri tabanında yayınlanmış makale ve literatür makaleleri ele alınmıştır. “Sosyal politika” ve “çalışan/işçi” kavramları ile tarama yapılmış, toplamda 777 makale ve literatür makalesine ulaşılmıştır. Elde edilen veriler, R programlama dili tabanlı *bibliometrix* paket programında analiz edilmiştir. Bulgular doğrultusunda sosyal politika ve çalışan bağlantılı yayınların genel görünümü, alandaki en üretken ve etkili yazar, çalışma, dergi, ülke ve kurumlar belirtilmiş, trend kavramlardaki değişiklik ile alandaki değişim, ortak atıf analizi ile birlikte alıntılanan yazar, çalışma ve dergiler arasındaki ilişki ağları ortaya çıkartılmıştır. Bunun için performans analizi, atıf analizi ve ortak atıf analizleri yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Politika, Çalışan, İşçi, Bibliyometrik Analiz

SOCIAL POLICY AND LABOR LITERATURE

Abstract

Although social policies are aimed at all segments of the society, social policy in the narrow sense covers the business relations of workers and employees and the problems arising from this relationship. In this study, a bibliometric analysis of the publications made in academic publications about social policy and related employees, which is the main element of working life, was made. Articles and literature articles published in the Web of Science Core Collection database are selected. The concepts of "social policy" and "employee/worker" were searched and a total of 777 articles and literature articles were reached. The obtained data were analyzed in the R programming language based bibliometrix package program. In line with the findings, the general view of social policy and employee-related publications, the most productive and influential authors, studies, journals, countries and institutions in the field were specified, the change in the trend topics and the change in the field, the relationship networks between the cited authors, studies and journals were revealed with co-citation analysis. For this, performance analysis, citation analysis and co-citation analysis were performed.

Keywords: Social Policy, Employee, Worker, Bibliometric Analysis

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Sakarya Üniversitesi SBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, ORCID: 0000-0002-9631-3268.

² Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi SBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, ORCID: 0000-0001-5750-1525

*Sorumlu Yazar (Corresponding Author): fatihsert@sakarya.edu.tr

Başvuru Tarihi (Received): 17.11.2023 **Kabul Tarihi** (Accepted): 20.01.2023

Giriş

Sosyal politikaların ilk olarak işçi ve işveren arasındaki ilişkiden kaynaklanan sorunlara yönelik ortaya çıkmıştır (Talas, 1992) ve günümüzde dar anlamda sosyal politika olarak tanımlanmaktadır (Koray, 2008). Bu çalışmada literatürde çalışanların dar anlamda sosyal politika bağlamında hangi çerçevede tartışıldığı genel hatlarıyla ortaya çıkartılmak istenmiştir.

Büyük sosyal politika literatürü ve tarihi içerisinde son yarım asırda dünyada sosyal politikanın dar anlamıyla ilgili yapılan çalışmaların ne aşamada olduğu, çalışmaların ne yöne evrildiği, alanın genel görünümü ve ortak atıf ağ haritalarının ortaya çıkarılması çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Web of Science Core Collection veri tabanında tarama yapılmış ve çıkan sonuçlar makalelerle sınırlandırılmıştır. Böylelikle çalışmanın sınırları belirlenmiştir. Bu sınırlar dahilinde alandaki değişim, en etkili çalışmalar, tren konulardaki değişim gibi sonuçlara ulaşılarak analiz edilmiştir.

Analizlerde performans analizi, atıf analizi ve ortak atıf analizleri yapılmıştır. Araştırma deseni olarak çalışmalar, yazarlar, ülkeler ve dergiler bakımından performans analizinde üretkenlik, atıf analizinde etkililik ve ortak atıf analizinde birlikte alıntılanma ile merkezilik ölçülmüştür.

Analiz sonucunda alanla ilgili temel eserleri ortaya çıkarmak, çalışmaların yönelişini göstererek yeni yapılabilecek çalışmalara ışık tutmak, alandaki en etkili yazar, üniversite ve dergiler belirtilerek araştırmacılara uluslararası çalışma yapabilecekleri yazar, üniversite ve dergi bulabilmelerinde yardımcı olmak ve bununla birlikte alanın bilimsel görünümünü netleştirmek hedeflenmektedir.

1. Yöntem

Çalışmamızın yöntemi temelinde bir bibliyometrik araştırmadır. Bibliyometrik analiz, herhangi bir araştırma alanının çalışmalar, yazarlar, dergiler ve kurumlar üzerinden metrik değerlerin incelenmesi suretiyle genel görünümünü ve entelektüel, sosyal ve kavramsal yapısını anlamamızı sağlayan bir araçtır (Aria & Cuccurullo, 2017; Gutiérrez-Salcedo, Martínez, Moral-Munoz, Herrera-Viedma, & Cobo, 2018; Krauskopf, 2018; Öztürk, 2021).

Bibliyometri kavramından ilk olarak Alan Pitchard 1969 yılında söz etmiş ve “yazılı iletişimin analiz edilmesiyle bir alanın gelişimi ve mevcudiyeti hakkında açıklama yapmak amacıyla geliştirilen istatistiksel bir uygulama” olarak tanımlamıştır (Lawani, 1981).

Son yıllarda akademik çalışmaların sayısının iletişim araçları ve bilgi teknolojilerinin de gelişmesiyle artması ve tek tek incelenemeyecek boyutlara ulaşması, akademik çalışmaların incelenmesinde edilmesinde bibliyometrik analiz büyük önem kazanır hale gelmiştir (Donthu, Kumar, Mukherjee, Pandey, & Lim, 2021). Bibliyometrik analiz, büyük bir yığın oluşturan doküman kütesinin anlaşılır ve sınıflandırılabilir, karşılaştırılabilir, değerlendirilebilir veriler ışığında netleşmesini sağlar ve anlamlı sonuçlar elde etmeye yarar (Şimşir, 2021). Yerli ve yabancı literatürde de bu tür analizlere ilişkin pek çok çalışmalar son yıllarda yapılmaktadır.

Bibliyometrik analizin gerçekleştirilebilmesi için programlama tabanlı istatistiksel yazılım geliştirme ortamına ihtiyaç bulunmaktadır. Yüksek sayıda verinin manuel işlenmesi çok mümkün görünmemektedir. Bu yüzden bu çalışmada da en uygun sonuçların alınabileceği düşünülen, R açık kaynak kodlu programlama dilini kullanan “*bibliometrix*” paket programı kullanılmıştır (Aria & Cuccurullo, 2017; Özdemir, Yıldıztepe, & Binar, 2010).

Sosyal politika kavramı ile çalışan/işçi kavramları bağlamındaki çalışmaları analiz edilerek alanın genel görünümü ve entelektüel yapısı ortaya koyulmuştur. Analiz belirlenirken aşağıda yer alan araştırma soruları esas alınmıştır:

Sosyal politika ve çalışan/işçi bağlamında;

- En çok çalışması olan yazar/lar, kurum/lar, dergi/ler ve ülke/ler hangileridir?
- Alanı yönlendiren, en çok çalışmanın yayınlandığı dergi/ler hangileridir?
- Alandaki en etkili yazar/lar, çalışma/lar, dergi/ler hangileridir?
- En çok atıf alan yazar/lar, çalışma/lar, dergi/ler ve ülke/ler hangileridir?
- Alanın genel görünümü hangi kavramlar çevresinde oluşmaktadır?
- Alanda süreç içerisindeki kavramsal dönüşüm hangi yöndedir?
- Alanın merkezinde ve çevresinde yer alan ve köprü vazifesi gören yazar, dergi ve çalışmalar nelerdir?
- En çok atıf alan yazar/lar, çalışma/lar ve dergi/ler arasında nasıl bir ilişki ağı vardır?

Araştırma sorularından yola çıkarak uygulanacak analizler ise performans analizi, atıf analizi ve ortak atıf analizidir (Öztürk, 2021). Performans analizi üretkenlik, en çok çalışmalar ve en çok atıflar üzerinden yapılmaktadır. Atıf analizi, atıf sayıları ile çalışma sayıları bakımından yazar ve dergileri, toplam atıf sayısı bakımından da çalışmaları inceleyerek yapılmaktadır. Ayrıca kelime bulutları ve trend kavramların yıllara göre değişimini inceleyerek de atıf analizi sürdürülmüştür. Ortak atıf analizi de alandaki atıf ilişkilerini ortaya çıkararak birlikte atıf yapılan çalışma, yazar ve dergileri belirlemekte ve aralarındaki ilişkini ağını çözmektedir.

Analizler ile alanın en etkili çalışma ve yazarlarını ortaya çıkarıp okuma yapılacaksa hangi çalışmaların okunmasının daha faydalı olacağı, hangi yazarlarla iletişime geçilerek ortak akademik çalışma yapılmasının daha etkili olacağı ve hangi dergilerde çalışma yayınlanacağı sorunsalının etkili çözüme kavuşturulabileceği düşünülmektedir. Sadece bireysel bazda yapılan çalışmalara yön vermek değil, alandaki değişimleri okuyarak politika yapıcılar, kamu kurumları veya özel sektör aktörlerinin de gidişatı anlamalarını sağlayabilecek bir çalışma ortaya konulacaktır.

Yapılan analizler tamamen güçlü olmayabilir, doğası gereği bazı zayıf yönleri de mevcuttur, incelenirken ve değerlendirme yapılırken bu hususların da göz önünde bulundurulmasında fayda vardır.

Performans analizinde çalışma, yazar, dergi, üniversite ve ülkelerin üretkenliği ve atıf sayıları değerlendirilirken yeni yayınlanan çalışmalar bakımından dezavantajlı bir durum söz konusudur. Kısa süre önce yayınlanmış bir çalışma, uzun zaman önce yayınlanmış bir çalışmaya göre ne kadar nitelikli ve etkili olursa olsun atıf sayısı daha düşük olacaktır. Analiz sonuçları incelendiğinde yeni yayınlanan çalışmaların içerisinde etkili çalışmalar olmadığı gibi bir yanılgıya düşülmesi muhtemeldir. Bu durumun farkında olarak analizler okunmalıdır. Aynı şekilde atıf sayıları bakımından bir çalışmanın nitelikli olduğu yanılgısı da olabilir çünkü fazla eleştirilen bir iddia ortaya koyan çalışmalar da eleştirilirken atıf almaktadırlar. Sadece fazla atıf alması makalenin etkili olduğunu göstermeyeceği gibi alandaki dönüşüme etkisinden de bir şey kaybetmeyecektir.

Analizin ilk bölümünde yer alan performans analizinde yazar ve dergilerin etkililik sıralamasında h endeksi dikkate alınmıştır. H endeksi belirlenirken yazarların yayın sayısı ve yaptıkları yayınların atıf sayıları dikkate alınmaktadır (Hirsch, 2005). Değerleme bakımından bazı ciddi eleştirilere maruz kalsa da (Bornmann & Daniel, 2007), etkililik bakımından en doğru gösterge h endeksi olduğu kanaati neticesinde sıralamada kullanmak uygun bulunmuştur.

1.1. Veri

Çalışmada veri seti oluşturulurken Web of Science (WOS) Core Collection veri tabanı kullanılmıştır. Bu veri tabanının seçilmesindeki sebep, uluslararası düzeyde en bilinen ve yaygın veri tabanlarından birisi olmakla beraber ulaşmak istenilen veriyi en kolay ve sade bir şekilde sunabilen bir veri tabanı olmasıdır (Bozdemir & Taşlı, 2018).

WOS Core Collection'da araştırma alanını belirtmesi için "social policy", "employee*" ve "worker" anahtar kelimeleri kullanılarak tarama yapılmıştır.

İlk adımda, tarama esnasında (“social policy”) AND (“employe*” OR “worker”) anahtar kelimeleri sıralaması ile “Topic” yani başlık, özet, anahtar kelimeler ve genişletilmiş anahtar kelimeler (keyword plus) kategorisinde taranmıştır. Tarama neticesinde toplam 796 dokümana ulaşılmıştır.

İkinci adımda, ulaşılan dokümanlar türü ve sayısı bakımından, 748 makale, 29 literatür makalesi, 10 kitap bölümü, 7 kitap incelemesi, 1 biyografi ve 1 not’tan oluşmaktadır. Çalışmamızda daha sağlıklı ve anlaşılır sonuçlara ulaşabilmek için sadece makale ve literatür makaleleri dahil edilmiş ve sonuçta toplam 777 çalışma incelenmiştir.

Son adımda, elde edilen veri setinin içerisinde ayıklanması ve temizlenmesi gereken karmaşıklıklarla karşılaşmış, örneğin aynı yazarın isminin farklı şekilde belirtildiği görülmüştür. Özellikle ortak atıf ağ haritalarının daha doğru sonucu vermesi için veri seti üzerinde yazar ve kurum isimlerinde, dergi isimlerinde yer alan bozukluklar giderilmiş, yazarı veya başlığı belli olmayan atıflardan düzeltilebilenler manuel olarak elle girilmiş, düzeltilemeyenler ise kaldırılmıştır. Örneğin çok sayıda “anonymous” yazarı olduğu zaman ortak atıf analizlerinde bu anlamsız yazar ismi ön plana çıkararak asıl analiz edilmesi gereken yazarları da arka plana atmaktadır. Durum böyle olunca veri seti temizlendikten sonra analiz gerçekleştirilmiştir.

Taramada çıkan sonuçlar ışığında çalışmamızda 1987 ve 2022 Eylül arasında yayınlanan çalışmalar incelenmiştir.

Bu 777 çalışmanın genel görünümü ise tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Verinin Genel Görünümü

Tanımlar	Sonuçlar
Toplam Doküman	777
Makale	748
Literatür Makalesi	29
Ülke	72
Yazar	1475
Yazar Anahtar Kelimeleri	2116
İlk Doküman Tarihi	1987

2. Bulgular

Bu bölümde, bibliometrix paket programı kullanılarak analiz edilen veri setinin sonuçları verilecek ve yorumda bulunulacaktır.

2.1. En Üretken Ülkeler ve Üniversiteler

Tablo 2: *En Üretken 10 Ülke (Makale Bakımından)*

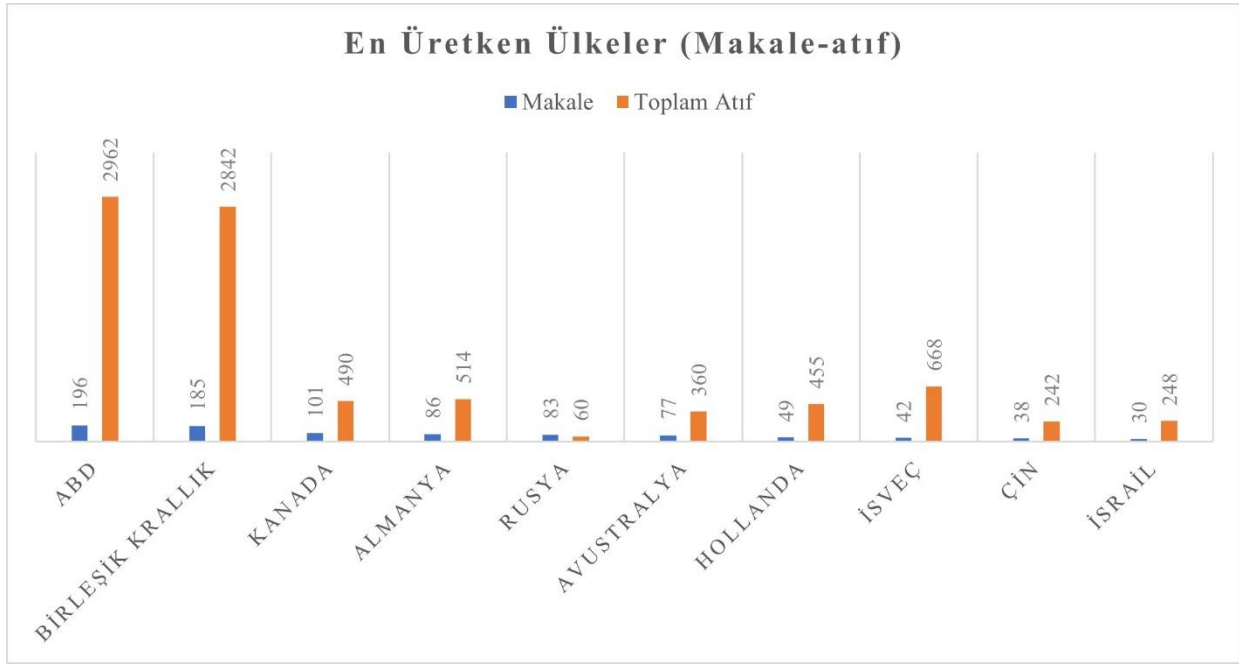
Country	Makale
ABD	196
Birleşik Krallık	185
Kanada	101
Almanya	86
Rusya	83
Avustralya	77
Hollanda	49
İsveç	42
Çin	38
İsrail	30

Tablo 2’de görüldüğü üzere yayınlanan çalışma sayısından hareketle en üretken ülke sıralamasında 196 çalışma ile birinci sırada ABD, izleyen 185 çalışma ile Birleşik Krallık, 101 çalışma ile Kanada, 86 çalışma ile Almanya ve 83 çalışma ile Rusya yer almaktadır. Türkiye ise 14 çalışma ile 22. sıradadır.

Tablo 3: *En Üretken 10 Ülke (Atıf Bakımından)*

Ülke	Toplam Atıf
ABD	2962
Birleşik Krallık	2842
İsveç	668
Almanya	514
Kanada	490
Danimarka	475
Hollanda	455
İrlanda	396
Avustralya	360
İsrail	248

Tablo 3’te görüldüğü üzere çalışmaların aldığı atıf sayıları dikkate alınarak en üretken ülke sıralamasında 2962 atıf ile ABD ilk sırada, 2842 atıf ile onu izleyen Birleşik Krallık, 668 atıf ile İsveç, 514 atıf ile Almanya, 490 atıf ile Kanada, 475 atıf ile Danimarka, 455 atıf ile Hollanda, 396 atıf ile İrlanda, 360 atıf ile Avustralya, 248 atıf ile İsrail yer almaktadır. Türkiye ise 196 atıf ile 12. sırada yer almaktadır.

Grafik 1: En Üretken 10 Ülke (Makale ve Atıf Sayıları)

Grafik 1’de makale sayılarına göre ilk 10 sırada yer alan ülkelerin makale sayıları ve toplam atıf sayılarının karşılaştırıldığı bir grafik yer almaktadır. Hem makale sayısı bakımından hem de toplam atıf sayısı bakımından açık ara önde olan ABD ve Birleşik Krallık’ta yapılan yayınların alanı domine eden yayınlar olduğu açıkça anlaşılmaktadır. Ancak sıralamada daha aşağıda yer alan ülkelerin birbirine kıyaslanması da farklı bir anlam barındırmaktadır. Şöyle ki, makale sayısına göre belirlenen ilk 10 ülke ile toplam atıf sayısına göre belirlenen ilk 10 ülke sıralamalarında üçüncü sıradaki ülkeden itibaren ciddi farklılıklar görülmektedir. Bu farklılıklar ülkelerin birbirine kıyasla daha etkili çalışmalar ortaya koyduklarını göstermektedir. Makale sayısına göre ilk 10 ülke sıralamasında hiç yer almayan Danimarka ve İrlanda’nın, makale sayısı bakımından daha nicelikli olan Rusya ve Çin’e göre daha nitelikli ve etkili çalışmalar yayınladığı anlaşılmaktadır. Makale sayısına göre daha alt sıralarda yer almasına rağmen atıf sayılarında üçüncü sıraya çıkmayı başaran İsveç gibi ülkelerin de listedeki diğer ülkelere kıyasla (ABD ve Birleşik Krallık hariç) daha etkili çalışmaları yayınladıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 4: En Üretken 10 Üniversite (Makale)

Üniversite	Makale
Toronto Üniversitesi	21
Tel Aviv Üniversitesi	11
Alberta Üniversitesi	10
Oxford Üniversitesi	10
Utrecht Üniversitesi	10
İllionis Üniversitesi	9
Harvard Üniversitesi	8
Jerusalem Hebrew Üniversitesi	8
London Kings College	8
Stockholm Üniversitesi	8

Tablo 4'te görüldüğü üzere üniversitelerin yayınladıkları çalışma sayıları bakımından en çok çalışma yayınlanan üniversite listesinde, 21 çalışma ile Toronto Üniversitesi ilk sırada, 11 çalışma ile Tel Aviv Üniversitesi, 10 çalışma ile Alberta Üniversitesi, 10 çalışma ile Oxford Üniversitesi ve yine 10 çalışma ile Utrecht Üniversitesi yer almaktadır.

2.2. En Etkili Yazarlar ve Dergiler

Burada yazarların makale sayıları ve toplam atıfları da belirtilerek h endeksi üzerinden sıralama yapılmıştır. Tablo 5'te, tarama kapsamında ulaşılan çalışmaların yazarlarının makale ve yine tarama neticesinde ulaşılan çalışmalarına yapılan toplam atıf sayıları üzerinden h endeksi oluşturulmuştur. Yazarların çalışmalarının tamamını kapsamamaktadır.

Çalışmada en üretken yazar ve dergiler yerine en etkili yazar ve dergilerin sıralanıyor olmasının sebebi, alandaki değişimin ana taşıyıcıları olarak en fazla yayın yapanların değil en etkili yayın yapan yazar ve dergilerin kayda değer olduğu düşünüldüğündendir.

Tablo 5: *En Etkili Yazarlar*

Yazar	Toplam Atıf	Makale	h Endeksi
WEISS-GAL I	112	8	6
EMMENEGGER P	110	7	5
GAL J	107	7	5
FERRAGINA E	241	3	3
FLECKENSTEIN T	89	3	3
LEWIS J	411	5	3
MARES P	56	3	3
MARTIN CJ	140	4	3
MEYER T	83	3	3
MUNTANER C	31	3	3

Buna göre Weiss ve Gal'ın ortak çalışmalarının sayısı en yüksek çalışma sayısını vermekle birlikte atıf sayılarının en yüksek olmasa da yüksek olması etkili yayın yaptıklarını göstermektedir.

Tablo 6: *En Etkili Dergiler*

Sıra	Dergi	h Endeksi	Toplam Atıf	Yayın Sayısı	Yayına Başladığı Yıl	Yayın Endeksi
1	Social Policy & Administration	12	649	27	2002	SSCI
2	Journal of European Social Policy	11	568	22	1998	Scopus ve SSCI
3	The British Journal of Social Work	9	558	20	1998	SSCI
4	Journal of Social Policy	8	383	10	1999	SSCI
5	Social Politics	8	660	8	2003	SSCI
6	Socio-Economic Review	7	176	9	2009	SSCI
7	Community, Work & Family	6	132	6	2007	Scopus ve SSCI
8	International Journal of Social Welfare	6	114	9	2000	SSCI
9	International Journal of Sociology and Social Policy	6	108	21	2009	ESCI
10	Journal of Social Work	5	41	6	2010	SSCI

Tablo 6’da dergilerin yayın sayısı ve atıf sayısı üzerinden h endeksi belirlenerek sıralama yapılmıştır. Buna göre 27 çalışma ve bu çalışmalara yapılan toplam 649 atıf ile h endeksi 12 olarak belirlenen Social Policy & Administration dergisi ilk sırada, 22 yayın ve 568 atıf ile h endeksi 11 olan Journal of European Social Policy dergisi ikinci sırada, 20 yayın ve 558 atıf ile The British Journal of Social Work dergisi üçüncü sırada, 10 yayın 383 atıf ile Journal of Social Policy dergisi dördüncü sırada, 8 yayın ve 660 atıf ile Social Politics dergisi de beşinci sırada yer almaktadır.

2.3. En Etkili Makaleler

Tablo 5: *En Etkili Makaleler (Atıflar)*

Yayın	Yayın Başlığı	Dergi	Toplam Atf
ROBERTS BW (2017)	A Systematic Review of Personality Trait Change Through İntervention	Psychological Bulletin	425
DREYER LC (2006)	A Framework for Social Life Cycle Impact Assessment	The International Journal of Life Cycle Assessment	297
JONES C (2001)	Voices From the Front Line: State Social Workers and New Labour	The British Journal of Social Work	226
FRIEDMAN G (2014)	Workers Without Employers: Shadow Corporations And The Rise of The Gig Economy	Review of Keynesian Economics	223
LEWIS J (2005)	The Adult Worker Model Family, Gender Equality and Care: The Search for New Policy Principles and The Possibilities and Problems of a Capabilities Approach	Economy and Society	222
HACKER JS (2002)	Business Power and Social Policy: Employers and the Formation of the American Welfare State	Politics & Society	219
DALY M (2011)	What Adult Worker Model? A Critical Look at Recent Social Policy Reform in Europe from a Gender and Family Perspective	Social Politics	214
BUGRA A (2006)	The Turkish Welfare Regime in Transformation	Journal of European Social Policy	186
LUNDBERG O (2008)	The Role of Welfare State Principles and Generosity in Social Policy Programmes for Public Health: An İnternational Comparative Study	The Lancet	180
PASCALL G (2004)	Emerging Gender Regimes and Policies for Gender Equality in a Wider Europe	Journal of Social Policy	173

Burada nitel bir inceleme ile en etkili makalelerin daha detaylı bir aktarımı da yapılabilirdi ancak bu çalışma nitel bir analiz olmadığı ve amacı alandaki çalışmaların ana eğilimini ölçmek olduğu için detaya inmeden genel hatları ile ifade edilmiştir.

Roberts vd. (2017), müdahale yoluyla kişilik özelliği değişimine ilişkin 207 çalışma üzerine sistematik inceleme makalesidir. Psychological Bulletin dergisinde yayınlanmış ve 425 atıf almıştır.

Dreyer vd. (2006), yaşam döngüsü değerlendirmesinin kullanımının geliştirilmesi için sosyal yaşam döngüsü etki değerlendirmesi için metodoloji önerisi barındıran bir çalışmadır. Yaşam döngüsü değerlendirmesi, işletmelerin insan kaynakları uygulamalarında sosyal sorumluluk projeleri ile ilgili bir ölçektir. The International Journal of Life Cycle Assessment dergisinde yayınlanmış ve 297 atıf almıştır.

Jones (2001), İngiltere’de devletin sosyal hizmet uygulamalarının durumunu araştırmaktadır. Devlet sosyal hizmet uzmanları ile mülakat yapılarak genel durumu ortaya çıkarmaya çalışmışlardır. The British Journal of Social Work dergisinde yayınlanmış ve 226 atıf almıştır.

Friedman (2014), Amerikalı işçilerin süresiz işlerde çalışmasından ziyade gittikçe belirli süreli işlerde çalışmaya başlamalarını değerlendirmiştir. Bu istihdam tercihinin işçilerin kendi istekleri doğrultusunda iş seçebilecekleri avantajının da bulunmasıyla birlikte daha baskın olarak iş güvencesizliği sonucunun ortaya çıkabileceği belirtilmektedir. Review of Keynesian Economics dergisinde yayınlanmış ve 223 atıf almıştır.

Lewis - Giullari (2005), batılı refah devletlerinin politika yapıcılarının yetişkin işçi modeli bakımından erkek ve kadınların aile oluşturmalarına ilişkin politikalarının ve bu politikalardaki değişimlerin incelenmesidir. Economy and Society dergisinde yayınlanmış ve 222 atıf almıştır.

Buğra - Keyder (2006), sekizinci sırada yer alan ve Türk akademisyenler tarafından yayınlanan bir çalışma olarak mutluluk vericidir. Bu çalışmada, Avrupa’daki sosyal politika alanındaki güncel tartışmalar bağlamında Türkiye’nin refah rejimindeki değişimleri tartışmaktadır. Journal of European Social Policy dergisinde yayınlanmış ve 186 atıf almıştır.

2.4. Çalışmaların Genel Görünümü ve Kavramsal Değişimi

Bu bölümde, veri setinde yer alan çalışmaların, kelime bulutları aracılığıyla genel görünümü ve trend konulardaki yıllara göre gerçekleşen değişimler incelenerek kavramsal boyuttaki değişim ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Kelime bulutları, veri setinde yer alan çalışmaların, ilgili kısımlarında (abstract veya keyword plus) geçen kelimelerin frekanslarına göre büyüklükleri verilerek oluşturulmaktadır. Boyut olarak en büyük boyutlardaki kelimeler frekans olarak da daha yüksektir.

Kelime bulutlarında özet ve genişletilmiş anahtar kelime gruplarının kullanılmasının daha uygun olduğu düşünülmüştür çünkü özetler yazarın belirlediği anahtar kelimelerin ötesinde anlatmak istediğini en temel kavramlarla anlattığı alanlardır ve genişletilmiş anahtar kelimeler de ilgili çalışmanın kaynakça kısmındaki çalışmaların başlıklarında geçen kelimelerden ancak yazarın anahtar kelimeleri arasında yer almayan kelimelerden oluşmaktadır (Li, Ding, Feng, Wang, & Ho, 2009). Yani bu iki alanın incelenmesi, çalışmaların anlattıkları ile atıf yaptıkları eserler arasında anlamlı bağlantı olup olmadığını gösterdiği gibi anlamlı bağlantısı bulunan çalışmalar için daha sağlıklı anahtar kavram belirlediği düşünülmüştür.

Şekil 1: Kelime Bulutları

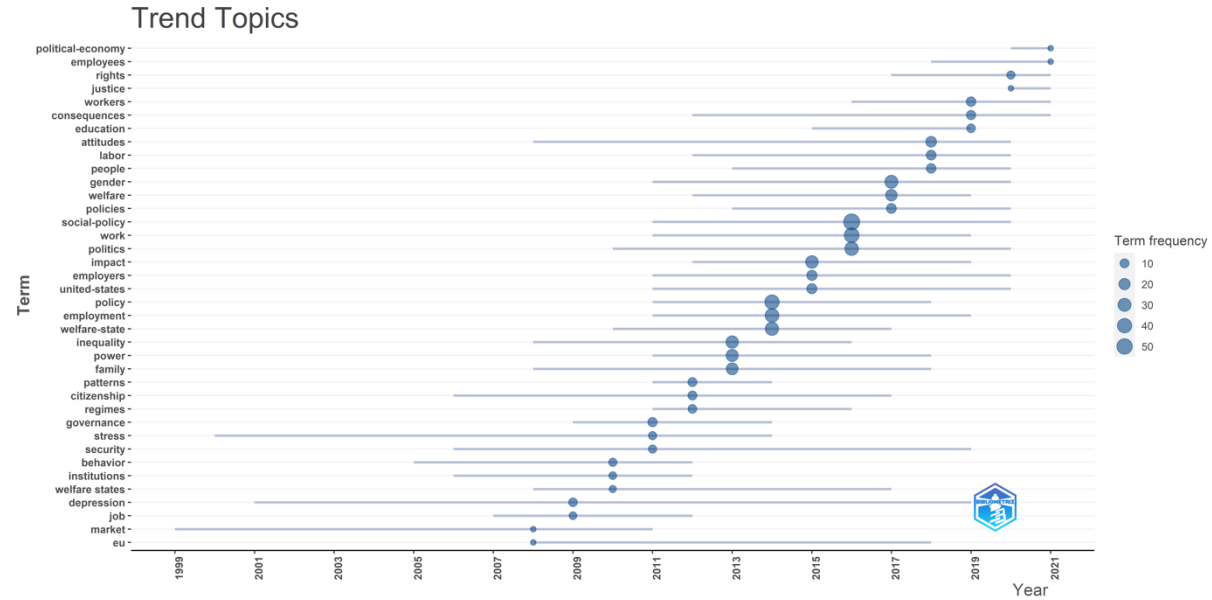
Özet (Abstract) Kelime Bulutu

Genişletilmiş Anahtar Kelimeler (Keyword Plus) Kelime Bulutu

Şekil 1’de yer alan kelime bulutlarında görüldüğü üzere, özet kelime bulutunda sırasıyla frekansına göre “health” (569), “workers” (522), “welfare” (421), “study” (417), “research” (393) olarak belirlenmiştir. Genişletilmiş anahtar kelimeler kelime bulutunda sırasıyla frekansına göre “work” (44), “policy” (40), “employment” (36), “politics” (34), “health” (32) olarak belirlenmiştir. Alanın kendi başlıklandırması olarak “social policy” kavramının en yüksek frekansa sahip olması analizimiz bakımından anlamlı bir sonuç olmadığı için kelime bulutundan çıkarılmıştır.

Grafik 2: Trend Konular

Yukarıdaki grafikte, analizde incelenen süreç içerisinde yıllara göre frekansları bakımından en çok kullanılan kavramlar ve hangi süreçte tartışma konusunu oluşturdukları verilmiştir. Y ekseninde kavramlar ve X ekseninde yıl bilgisi verilmiştir. Kavramların düz çizgi olarak belirttikleri alan, hangi yıllar boyunca o kavram etrafında ana tartışmaların yapıldığını göstermekte ve en yoğun oldukları yıl ile kesişim noktalarındaki işaret de büyüklüğüne göre kavramın kullanıldığı çalışmaların hangi sıklıkta olduğunu ifade etmektedir.

Grafikten de anlaşıldığı üzere 2008 yılına kadarki verilerden trend kavramlar oluşturulamamıştır. 2008 yılındaki çalışmalarda çok bir yoğunluk olmasa da “Pazar” ve “Avrupa Birliği” kavramları temel odak noktası olup, 2009 yılında “depresyon” ve “iş” kavramları üzerinden çalışmalar yürütülmüştür. Alandaki yazının niceliksel bakımdan yoğunluğu da grafikteki işaretlerin boyut olarak küçüklüğünden anlaşılmaktadır. 2010, 2011 ve 2012 yıllarında da sırasıyla “kurumlar” ve “refah devleti” kavramlarından, “güvenlik”, “yönetim” kavramlarına ve sonrasında “rejim” ve “vatandaşlık” kavramları odak noktaları oluşturmasına rağmen çalışma sayıları hala daha düşük seviyelerde seyretmektedir. 2013 yılına gelindiğinde 4 yıllık bir dönemi kapsayacak (2013-2016) literatürde yoğunlaşma görülmektedir. Bu yoğunluk, literatürdeki yayınların ortak tartışma konuları üzerinden gerçekleştiği yönünde anlaşılabilir gibi niceliksel bakımdan yapılan yayınların sayısının da artmış olabileceğini göstermektedir. Bahsi geçen süreç içerisinde “güç” ve “eşitsizlik” (2013), “refah devleti” ve “işgücü” (2014), “işverenler” ve “etki” (2015) ve “sosyal politika” ve “iş” (2016) kavramları üzerinde yoğun tartışmalar gerçekleştirilmiştir. Akabinde tartışmaların odak noktasının, önceki yıllar kadar benzer olmadığı bir sürece girilmiş ve ana kavramlarda daha spesifik konulara eğilinerek sosyal politika yazınındaki değişim görülmektedir. Şöyle ki, 2017 yılında “refah” ve “cinsiyet” kavramları, 2018 yılında “işgücü” ve “tutum” kavramları, 2019 yılında “eğitim”, “sonuçlar” ve “işçi” kavramları, 2020 yılında “adalet” ve “haklar”, 2021 yılında ise “çalışanlar” ve “ekonomi-politik” kavramları odak noktası olmuştur.

Grafik verileri de gösteriyor ki sosyal politika yazını, grafik verilerine göre incelenen 15 yıllık (2007-2022) dönem içerisinde ilk başta genel kavramlar üzerinden tartışmalar sürdürülürken gittikçe daha spesifik konulara inildiği ve tahmin üzere daha detaylı çalışmaların yapıldığı anlaşılmaktadır.

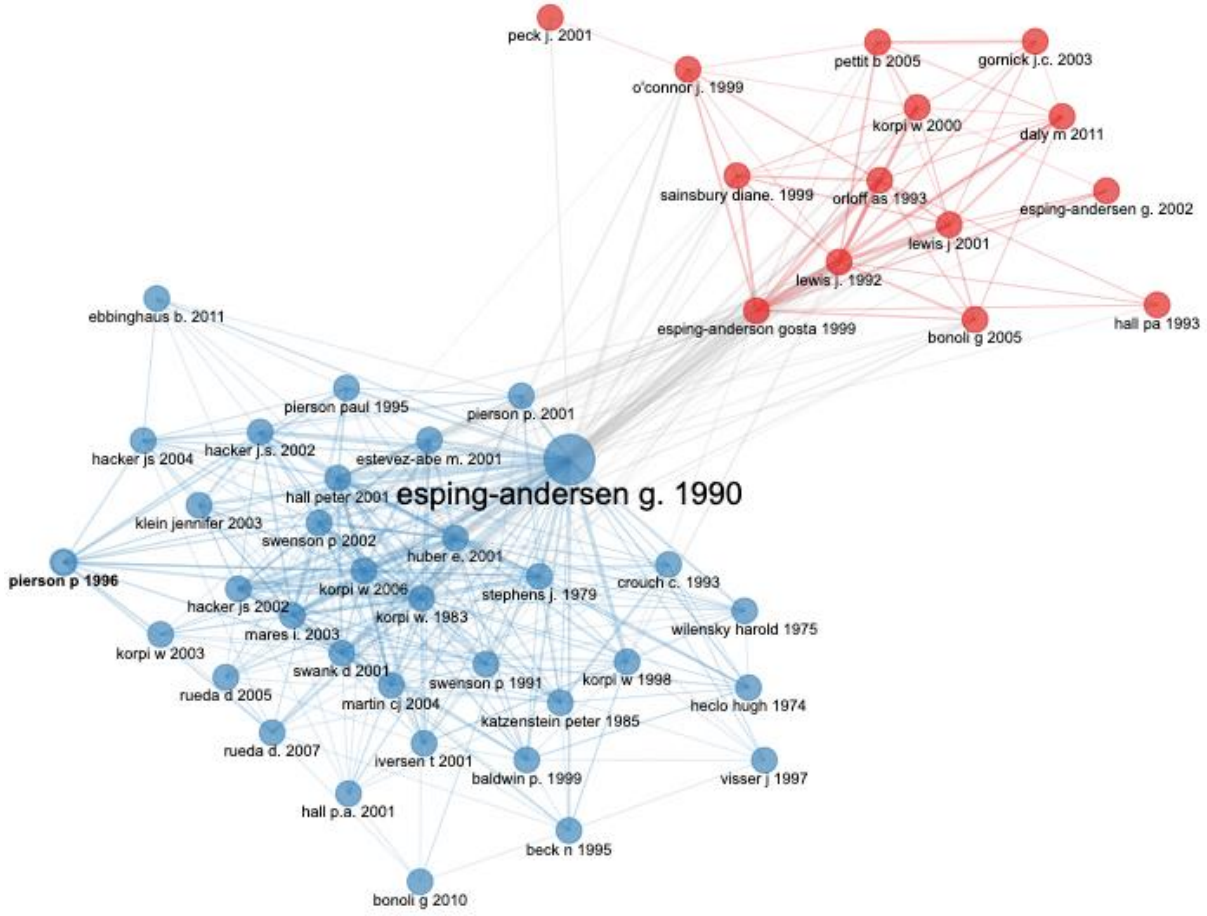
3. Ortak Atıf Analizi

Ortak atıf analizi, iki çalışmanın birlikte alıntılanma sıklığı şeklinde tanımlanmaktadır (Small, 1973). Böylelikle ortak atıf analizi çalışmalar, yazarlar ve dergiler arasındaki benzerlikleri ortaya çıkarmayı hedefler ve bunun için ortak atıf sayılarından faydalanmaktadır. Alanın mevcut entelektüel yapısını ortaya çıkarmayı sağlamaktadır. Entelektüel yapı ise alanın merkezinde veya çevresinde yer alan ya da arada köprü vazifesi gören çalışma, yazar ve dergilerin ortaya çıkartılmasıdır. Ayrıca bu unsurlar arasındaki ilişki ağlarını da görmeyi sağlamaktadır.

Bu çalışmada da ortak atıf analizleri makaleler, yazarlar ve dergiler bakımından ayrı ayrı ele alınmaktadır.

3.1. Makaleler

Şekil 2: Ortak Atıf Ağ Haritası (Çalışmalar)

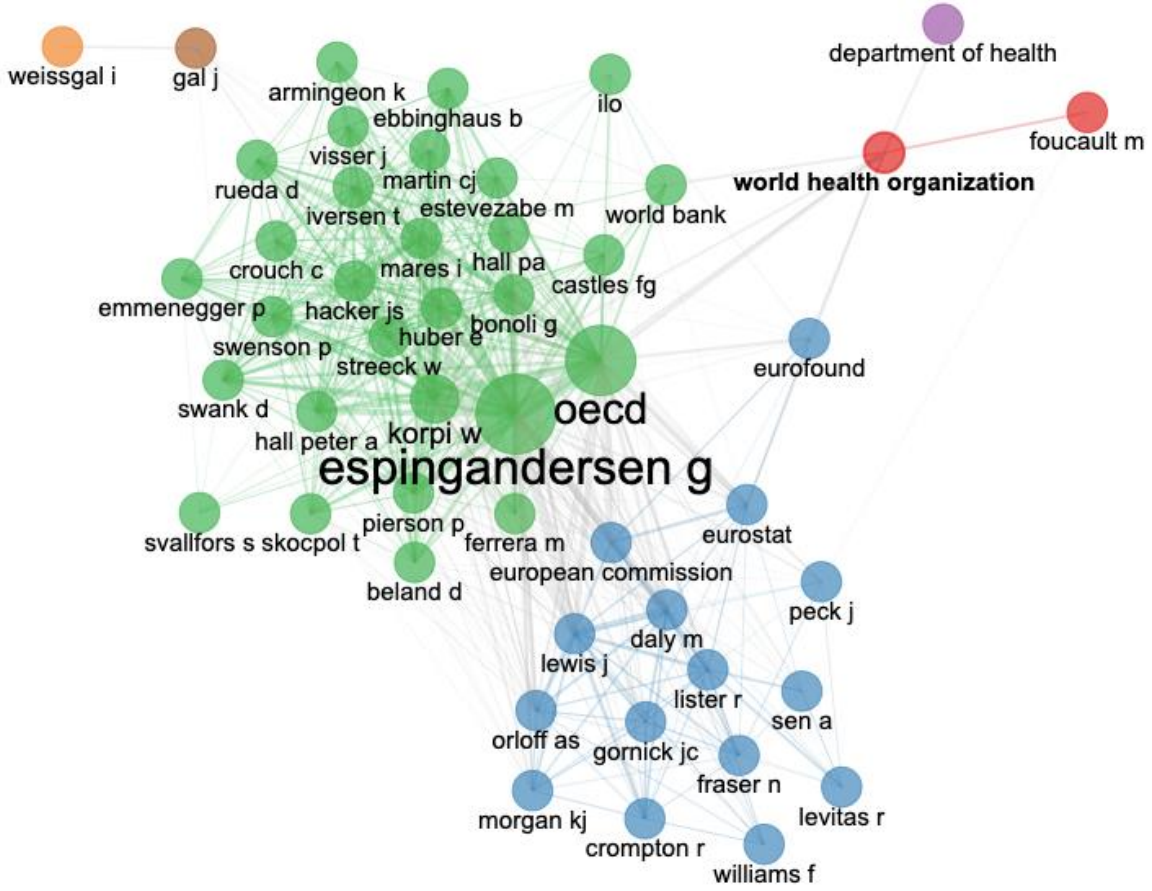

Yukarıdaki şekilde çalışmalar üzerinden ortak atıf analizi ağ haritası yer almaktadır. Şekilde görülebildiği üzere incelenen alan iki ana gruptan oluşmaktadır. İki grupta da aynı yazarın çalışmaları merkezi oluşturmakta ve diğer çalışmalar etrafında toplanmaktadır. Sol tarafta yer alan mavi renkle işaretli kümenin merkezindeki çalışma Esping-Andersen (1990) çalışmasıdır ve birlikte alıntılanan çalışmalar arasında en ön sıradadır. Aynı şekilde ikinci kümede yer alan çalışmaların merkezinde, birinci kümedeki gibi yoğun bir merkezilik olmasa da yine de Esping-Andersen (1999) merkezde yer almaktadır.

Bu analiz ile alana ilişkin temel okumalar yapılması için hangi çalışmalara başvurulabileceği de anlaşılabilir. Çalışmaların iki ana kümede toplandığı ve grubun temel çalışmalarının hangileri üzerinden yapılandırıldığı anlaşılmaktadır.

3.2. Yazarlar

Şekil 3: Ortak Atıf Ağ Haritası (Yazarlar)

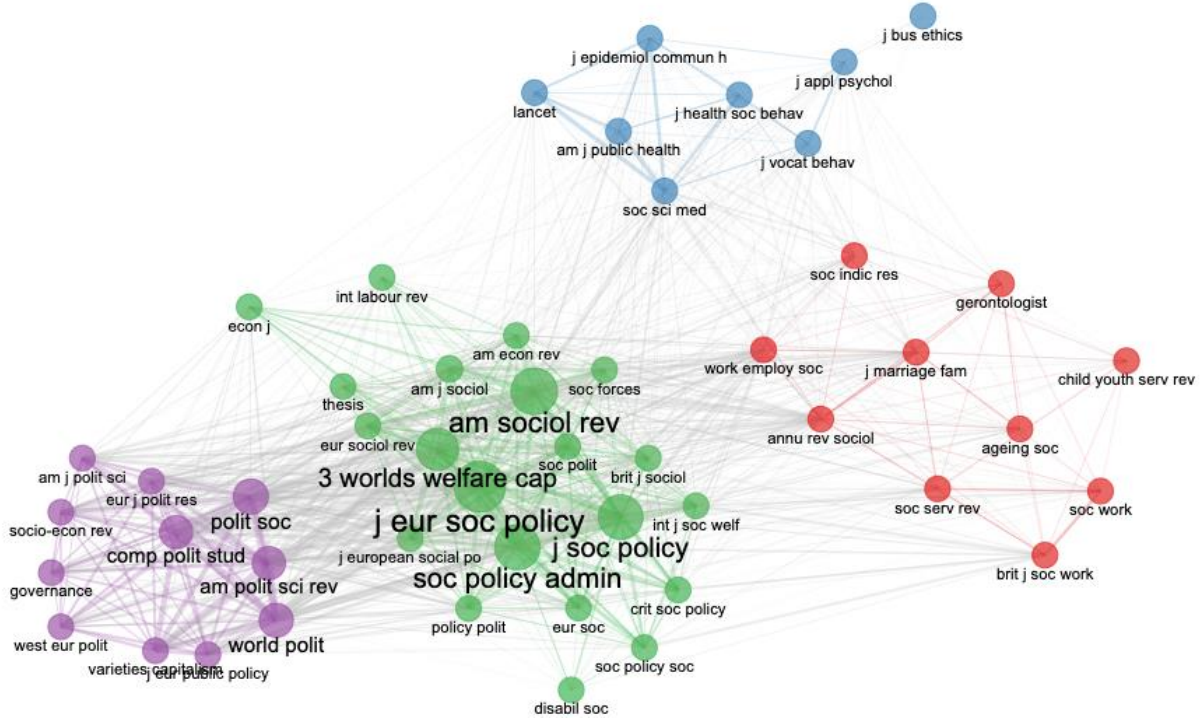
Yukarıdaki şekilde yazarlar üzerinden ortak atıf analizi ağ haritası yer almaktadır. Buna göre yazarlar toplamda 2 ana kümeye ayrılmaktadır ve farklı renklerle belirtilerek çeperde yer alan kendi aralarında alıntılanma ilişkisi kuvvetli ama tartışmaların odak noktasını oluşturmayan yazarlar yer almaktadır ve her bir küme farklı renklerle gösterilmektedir. Yeşil renkle gösterilen kümede keskin bir şekilde merkezde Esping-Andersen G ve OECD yer almaktadır. Kümenin merkezindeki yazarlarla birlikte Korpi W, Hacker JS, Hall Peter A ve Meres İ yazarları merkezin etrafındaki odak yazarları oluşturmaktadır. Yazarlar arasında benzer frekanslarda ortak atıf dağılımı vardır ve çalışmalarını birbirleriyle birlikte atıf almıştır.

Mavi ile gösterilen ikinci kümede ise baskın bir yazar görmek pek mümkün değildir. İlk kümenin aksine burada diğer küme ile bağlantıyı sağlayan yazarlar asıl bağlama noktası oluşturmaktadır. Şöyle ki, European Commission ile Esping-Andersen arasındaki bağlantının kuvvetli olması ve kendi kümesindeki diğer yazarların da European Commission ile birlikte alıntılanmaları, tartışılan konuların odak noktasının komisyon raporları ve raporlarla etkileşim içerisinde olan Esping-Andersen'in çalışmaları üzerinden oluştuğunu göstermektedir. Bununla birlikte mavi renkle belirtilen kümedeki yazarların kurumlarla etkileşimi, birlikte alıntılanması yüksektir.

Üçüncü küme olarak görünen kırmızı renkteki yazarlar, World Health Organization üzerinden birlikte alıntılanan Foucault M'dir. Sürekli birlikte alıntılanmaları ve başka bağlamda alıntılanmadıkları için butik bir küme olarak yer almaktadırlar. Aynı şekilde Sarı renkteki kümeyi oluşturan Gal J ve Weissgal İ yazarları gibi.

3.3. Dergiler

Şekil 4: Ortak Atıf Ağ Haritası (Dergiler)

Yukarıdaki şekilde dergiler üzerinden ortak atıf ağ haritası yer almaktadır. Buna göre dergiler farklı renklerle olmak üzere 4 kümeye ayrılmışlardır. Kendi içlerinde baskınlığı en fazla olan yeşil renkli kümedir ve merkezine Journal of European Social Policy dergisi konumlanmıştır. Aynı şekilde Social Policy & Administration dergisi ve American Sociological Review dergisi de merkezde konumlanmıştır.

Bu ağ haritası, çalışmalarına ortak atıf verilen dergileri kümelendirerek göstermektedir. Buradan anlaşılabilen üzere çalışmaların yayımlanması için dergi seçiminde de ortak atıf ağ haritası kullanılarak benzer çalışmaların yayımlandığı dergilere ulaşılabilir. Ortak atıf haritasında eşleşen dergiler, birbirlerine yakın konularda çalışmaları yayınladıkları ve atıf yapan yazarların bu dergilerin çalışmalarına atıf yaptıklarını göstermektedir.

4. Sonuç

Bu çalışmada bibliyometrik analiz yöntemi, R programlama dili tabanlı *bibliometrix* paket programı kullanılmıştır. Web Of Science Core Collection veri tabanında “social policy” ve “employee*”/”worker” kavramları üzerinden tarama yapılmıştır. Tarama neticesinde toplam 796 dokümana ulaşılmıştır. Bu dokümanların içinden çalışmanın muhtevasına uygun olacağı düşünülen makale ve literatür makaleleri taramaya dahil edilmiş, toplamda 777 çalışma üzerinden analiz yapılmıştır.

Araştırmamızın tasarımında sırasıyla performans analizi, atıf analizi ve ortak atıf analizleri yapılmıştır. Bu analizlerle alanın genel görünümü, çalışma, yazar, dergiler, üniversiteler ve ülkelerin üretkenlik ve etkililik değerlendirmeleri, kelime bulutları ile temel kavramlar, trend konular ile alandaki zaman içerisinde gerçekleşen dönüşüm ve ortak atıf analiz ağları ile çalışma, yazar ve dergilerin birlikte alıntılanma yoğunlukları ölçülmüştür.

En üretken ülke 196 makale ile ABD, en üretken üniversite 21 makale ile Toronto Üniversitesi, en etkili yazarlar h endeksi 6 derece ile Weiss-Gal I, en etkili dergi h endeksi 6 derece ile Social Policy & Administration dergisi, en etkili çalışma ise toplam 425 atıf ile Roberts BW'nin A Systematic Review of Personality Trait Change Through Intervention makalesidir.

Kelime bulutları ile alandaki temel kavramlar belirtilmiş, trend konuların yıllara göre değişimi de alandaki evrimi ifade etmektedir. Ortak atıf analizi ağ haritalarıyla, birlikte alıntılanan yazar, çalışma ve dergilere ilişkin bilgiler verilmiştir.

Bu çalışma ile alanın eğildiği konular ve kavramlar netleştirilerek literatüre katkı sağlayacak yazarlara çalışma perspektifleri sunmaya çalışılmıştır. En etkili çalışmalar listesi ile alana ilişkin temel ve değişimin kilit taşı olan çalışmaların listesine ulaşarak araştırmacıların hangi çalışmaları okuması gerektiğine ulaşılmaktadır. Uluslararası yazar, dergi ve üniversiteler ile işbirliği yapmak isteyen araştırmacıların en etkili bağlantıları kurmaları için en etkili unsurların listeleri yardımcı olacaktır. Bu listeler kullanılarak uluslararası akademik camiada en etkili eşleşmelerin de gerçekleşmesi mümkün hale gelecektir.

Ayrıca politika yapıcılar tarafından incelenerek yeni politikalarında hangi konulara eğilebilecekleri ve literatürde çözüm üretilmeye çalışılan hususları fark etmelerine yardımcı olacaktır. Siyasi eylemlere konu olan sosyal politikaların hükümetler tarafından önem atfedilen bir mesele olduğu aşikardır. Siyasi unsurların bu kadar içinde olduğu sosyal politikaların üretilmesinde ve uygulanmasında akademik gelişmelerin de dikkate alınması gerekmektedir. Sosyal politika sorunlarının sadece halk nezdinde siyasilere ve hükümetlere ulaşan meselelerin ötesinde akademideki çalışmaların sorunlar oluşmadan önce önlenbilmesini sağlayacak öngörülerini ve analizleri barındırması her zaman ihtimal dahilindedir.

Bu alandaki çalışmalarda son yıllarda genelden ziyade daha butik konulara yoğunlaşıldığı görülmektedir. Sosyal politika ve çalışanlar bağlamında yeni çalışmalarda da alanın detaylarına yönelik araştırmalar ortaya konulabilir. Bir literatür incelemesi yöntemi olan bibliyometrik analiz, alanın genel görünümünü ortaya koyarak mevcut durumun daha iyi anlaşılmasını sağlayan bir yöntemdir. Bibliyometrik analiz yönteminin kullanıldığı analiz çalışmalarının sayısındaki artış, alanın derinlemesine incelenmesine ve çalışmaların çözünürlüğünün artmasına vesile olması beklenmektedir.

Yazarlık Katkıları (Authorship Contributions): Abdulkadir Altınsoy, Fatih Sert

Kaynakça

- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959-975.
- Bornmann, L., & Daniel, H.-D. (2007). What do we know about the h index? *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 58(9), 1381-1385.
- Bozdemir, E., & Taşlı, M. (2018). Hastalık maliyet analizinin bibliyometrik ve doküman açısından incelemesi. *Konuralp Medical Journal*, 10(3), 408-419.
- Buğra, A., & Keyder, Ç. (2006). The Turkish welfare regime in transformation. *Journal of European Social Policy*, 16(3), 211-228. SAGE Publications Ltd.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133(C), 285-296. Elsevier.
- Dreyer, L., Hauschild, M., & Schierbeck, J. (2006). A Framework for Social Life Cycle Impact Assessment (10 pp). *The International Journal of Life Cycle Assessment*, 11(2), 88-97.
- Esping-Andersen, G. (1990). *The Three Worlds of Welfare Capitalism*. Princeton University Press.

- Esping-Andersen, G. (1999). *Social Foundations of Postindustrial Economies*. OUP Oxford.
- Friedman, G. (2014). Workers without employers: Shadow corporations and the rise of the gig economy. *Review of Keynesian Economics*, 2(2), 171-188. Edward Elgar Publishing Ltd.
- Gutiérrez-Salcedo, M., Martínez, M. Á., Moral-Munoz, J. A., Herrera-Viedma, E., & Cobo, M. J. (2018). Some bibliometric procedures for analyzing and evaluating research fields. *Applied Intelligence*, 48(5), 1275-1287.
- Hirsch, J. E. (2005). An index to quantify an individual's scientific research output. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 102(46), 16569-16572. Proceedings of the National Academy of Sciences.
- Jones, C. (2001). Voices from the front line: State social workers and new labour. *The British Journal of Social Work*, 31(4), 547-562.
- Koray, M. (2008). *Sosyal Politika* (3. bs). Ankara: İmge Kitabevi.
- Krauskopf, E. (2018). A bibliometric analysis of the Journal of Infection and Public Health: 2008–2016. *Journal of Infection and Public Health*, 11(2), 224-229.
- Lawani, S. M. (1981). Bibliometrics: Its Theoretical Foundations, Methods and Applications. *Libri*, 31(Jahresband), 294-315. De Gruyter Saur.
- Lewis, J., & Giullari, S. (2005). The adult worker model family, gender equality and care: The search for new policy principles and the possibilities and problems of a capabilities approach. *Economy and Society*, 34(1), 76-104. Routledge.
- Li, L.-L., Ding, G., Feng, N., Wang, M.-H., & Ho, Y.-S. (2009). Global stem cell research trend: Bibliometric analysis as a tool for mapping of trends from 1991 to 2006. *Scientometrics*, 80(1), 39-58.
- Özdemir, A. F., Yıldıztepe, E., & Binar, M. (2010). İstatistiksel Yazılım Geliştirme Ortamı: R, 5.
- Öztürk, O. (2021). Bibliyometrik Araştırmaların Tasarımına İlişkin Bir Çerçeve. İçinde O. Öztürk & G. Gürler (Ed.), *Bir Literatür İncelemesi Aracı Olarak Bibliyometrik Analiz* (2. bs, ss. 33-53). Ankara: Nobel Yayınları.
- Roberts, B. W., Luo, J., Briley, D. A., Chow, P. I., Su, R., & Hill, P. L. (2017). A systematic review of personality trait change through intervention. *Psychological Bulletin*, 143(2), 117-141.
- Small, H. (1973). Co-citation in the scientific literature: A new measure of the relationship between two documents. *Journal of the American Society for Information Science*, 24(4), 265-269.
- Şimşir, İ. (2021). Bibliyometri ve Bibliyometrik Analize İlişkin Kavramsal Çerçeve. İçinde O. Öztürk & G. Gürler (Ed.), *Bir Literatür İncelemesi Aracı Olarak Bibliyometrik Analiz* (2. bs, ss. 7-31). Ankara: Nobel Yayınları.
- Talas, C. (1992). *Türkiye'nin Açıklamalı Sosyal Politika Tarihi* (1. bs). Ankara: Bilgi Yayınevi.